

Statliga insatser för akademiker med utländsk utbildning

Sammanfattning

I betänkandet behandlas regeringens skrivelse 2011/12:9 *Riksrevisionens rapport om statliga insatser för akademiker med utländsk utbildning* som överlämnats till riksdagen med anledning av *Riksrevisionens granskningsrapport Statliga insatser för akademiker med utländsk utbildning – förutsägbara, ändamålsenliga och effektiva?* (RiR 2011:16). Skrivelsen har inte föranlett några motioner.

Regeringen instämmer i Riksrevisionens iakttagelse att det nuvarande systemet som involverar ett antal myndigheter kan göras mer ändamålsenligt och effektivt. Regeringen kommer att överväga behovet av nya eller förändrade insatser för akademiker med utländsk utbildning i arbetet med den samlade strategi för integration som regeringen avser att presentera i samband med budgetpropositionen för 2013. I skrivelsen redovisar regeringen också andra åtgärder med anledning av granskningen.

Utskottet vill framhålla att Riksrevisionens granskning avser ett viktigt område. Åtgärder som bidrar till att kompetensen hos akademiker med utländsk utbildning bättre kan tas till vara är angelägna. Utskottet konstaterar att det finns olika tillfällen för regeringen att återkomma till riksdagen och redovisa vidtagna åtgärder och slutliga ställningstaganden i de frågor som aktualiseras med anledning av Riksrevisionens iakttagelser.

Utskottet föreslår att riksdagen lägger skrivelsen till handlingarna.

I betänkandet finns ett särskilt yttrande (SD).

Innehållsförteckning

Sammanfattning	1
Utskottets förslag till riksdagsbeslut	3
Redogörelse för ärendet	4
Ärendet och dess beredning	4
Bakgrund	4
Riksrevisionens granskningsstrategi – Etablering och integration	4
Skrivelsens huvudsakliga innehåll	4
Utskottets överväganden	6
Skrivelse 2011/12:9	6
Riksrevisionens granskning	6
Regeringens skrivelse 2011/12:9	10
Regeringens bedömning av Riksrevisionens iakttagelser	10
Regeringens åtgärder med anledning av Riksrevisionens iakttagelser	12
Kompletterande uppgifter	12
Budgetpropositionen för 2012	12
ESO-rapport om arbetsmarknadsintegration	13
Utskottets ställningstagande	13
Särskilt yttrande	15
Skrivelse 2011/12:9 (SD)	15
<i>Bilaga</i>	
Förteckning över behandlade förslag	16
Skrivelsen	16

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

Skrivelse 2011/12:9

Riksdagen lägger skrivelse 2011/12:9 till handlingarna.

Stockholm den 17 november 2011

På utbildningsutskottets vägnar

Margareta Pålsson

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Margareta Pålsson (M), Louise Malmström (S), Betty Malmberg (M), Thomas Strand (S), Jan Ericson (M), Caroline Helmersson Olsson (S), Tina Acketoft (FP), Håkan Bergman (S), Gunilla Svantorp (S), Jabar Amin (MP), Yvonne Andersson (KD), Richard Jomshof (SD), Adnan Dibrani (S), Michael Svensson (M), Roger Haddad (FP) och Emil Källström (C).

Redogörelse för ärendet

Ärendet och dess beredning

I betänkandet behandlas regeringens skrivelse 2011/12:9 *Riksrevisionens rapport om statliga insatser för akademiker med utländsk utbildning*.

Riksrevisionen överlämnade granskningsrapporten *Statliga insatser för akademiker med utländsk utbildning – förutsägbara, ändamålsenliga och effektiva?* (RiR 2011:16) till riksdagen den 20 april 2011. Riksdagen överlämnade granskningsrapporten till regeringen samma dag.

Med anledning av granskningsrapporten överlämnade regeringen skrivelse 2011/12:9 *Riksrevisionens rapport om statliga insatser för akademiker med utländsk utbildning* till riksdagen den 20 september 2011.

Inga följdmotioner har väckts i ärendet.

Vid utskottets sammanträde den 22 september 2011 informerade riksrevisor Gudrun Antemar med medarbetare utskottet om Riksrevisionens granskningsrapport (RiR 2011:16).

Bakgrund

Riksrevisionens granskningsstrategi – Etablering och integration

Inom Riksrevisionens effektivitetsrevision sker granskningen främst inom ramen för s.k. granskningsstrategier. En granskningsstrategi är en serie granskningar på samma tema. Strategierna omfattar områden eller teman där Riksrevisionen identifierat väsentliga frågeställningar som revisionen belyser ur olika aspekter i ett antal granskningar.

Den aktuella granskningen ingår i granskningsstrategin *Etablering och integration*. Riksrevisionen har konstaterat att utrikes födda, jämfört med inrikes födda, generellt sett har det svårare att etablera sig på arbetsmarknaden. Granskningsstrategin avgränsas till områdena arbetsmarknad och utbildning, där det finns indikationer på att de statliga insatserna inte är ändamålsenliga och effektiva. I huvudsak fokuserar granskningsstrategin på nyanlända i arbetsför ålder från s.k. tredjeländer, dvs. länder utanför EU/EES/Schweiz.

Skrivelsens huvudsakliga innehåll

Skrivelsen innehåller regeringens bedömningar med anledning av Riksrevisionens granskningsrapport. Regeringen instämmer i Riksrevisionens iakttagelse att det nuvarande systemet som involverar ett antal myndigheter kan göras mer ändamålsenligt och effektivt. Regeringen avser att i samband med budgetpropositionen för 2013 presentera en samlad strategi för integ-

rationspolitiken. Regeringen kommer att överväga behovet av nya eller förändrade insatser för akademiker med utländsk bakgrund i arbetet med strategin. I skrivelsen redovisar regeringen åtgärder med anledning av granskningsrapporten.

Utskottets överväganden

Skrivelse 2011/12:9

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen lägger skrivelse 2011/12:9 till handlingarna. Utskottet konstaterar att det finns olika tillfällen för regeringen att återkomma till riksdagen och redovisa vidtagna åtgärder och slutliga ställningstaganden i de frågor som aktualiseras med anledning av Riksrevisionens iakttagelser. Jämför särskilt yttrande (SD).

Riksrevisionens granskning

Riksrevisionen har granskat statliga insatser inom utbildningsområdet för att tillvarata kompetensen hos akademiker med utländsk utbildning. Resultatet av granskningen har presenterats i rapporten *Statliga insatser för akademiker med utländsk utbildning – förutsägbara, ändamålsenliga och effektiva?* (RiR 2011:16).

Syfte och revisionsfråga

Syftet med granskningen är att undersöka om statens insatser inom utbildningsområdet är ändamålsenliga och effektiva samt om insatserna underlättar etableringen på arbetsmarknaden för akademiker med utländsk utbildning. I granskningens syfte har det ingått att identifiera de hinder som finns på utbildningsområdet för en snabbare etablering inom ett urval kvalificerade yrken för akademiker med utländsk utbildning, orsakerna till dessa hinder samt effekterna för individ och samhälle.

Den övergripande revisionsfrågan är: Är de statliga insatserna inom utbildningsområdet ändamålsenliga och effektiva i syfte att möjliggöra att akademiker med utländsk utbildning kan etablera sig på svensk arbetsmarknad i enlighet med sin utbildningsnivå?

Inriktning och bakgrund

Granskningen omfattar de insatser som statliga myndigheter genomför för att personer som avslutat en högskoleutbildning i ett annat land ska kunna etablera sig på den svenska arbetsmarknaden och få användning av sin kompetens. Granskningen avser såväl regeringens styrning och uppföljning som genomförandet av verksamheterna.

Granskningen avser främst åren 2008–2010, vilket innebär att den nya lagen (2010:197) om etableringsinsatser för vissa nyanlända invandrare, som trädde i kraft den 1 december 2010, inte inbegrips. Granskningen avser vägen till svensk läkar- respektive sjuksköterskelegitimation samt lärarbehörighetsbevis.

Granskningen omfattar regeringen, Högskoleverket, Socialstyrelsen samt universitet och högskolor med särskilt uppdrag från regeringen att anordna kompletterande högskoleutbildningar för personer med avslutade utländska högskoleutbildningar. Vidare omfattas länsstyrelsernas regionala samordning av den kommunala undervisningen i svenska för invandrare och yrkessvenska, med särskilt fokus på målgruppsanpassad svenskundervisning för invandrade akademiker.

Med utländska/utrikes födda/utlandsfödda akademiker avses i granskningen personer födda i ett annat land än Sverige med en minst tvåårig eftergymnasial utbildning på universitets- eller högskolenivå, som har avslutats med en examen. Med inrikes födda/infödda akademiker avses personer födda i Sverige med samma definition av utbildningsbakgrund som ovan. Gruppen utländska/utrikes födda/utlandsfödda akademiker kan i sin tur delas in i två grupper: personer med utbildning från EU/EES/Schweiz respektive personer med utbildning från tredjeland (dvs. alla länder utanför EU/EES/Schweiz).

Akademiker med utländsk utbildning erbjuds en rad statliga insatser för att underlätta etableringen på arbetsmarknaden. Högskoleverket har ansvar för att bedöma högskoleutbildningar som leder till yrken som är oreglerade i Sverige och för att utfärda utlåtanden. Utlåtandena anger kortfattat vilken svensk högskoleexamen som den utländska utbildningen motsvarar och kan användas av den sökande på arbetsmarknaden. Vill man utöva ett reglerat yrke (för vilket det krävs legitimation eller motsvarande) ska man vända sig till den myndighet som är behörig för det yrket. Högskoleverket var behörig myndighet för läraryrket och utfärdade behörighetsbevis fram till den sista juni 2011 (sedan dess är det Skolverket som är behörig myndighet för att utfärda behörighetsbevis till lärare och förskollärare). Socialstyrelsen bedömer avslutade utländska högskoleutbildningar inom de 21 reglerade yrken som finns inom hälso- och sjukvårdsområdet (t.ex. läkare och sjuksköterska) och utfärdar legitimationer.

Vidare finns särskilda kompletterande högskoleutbildningar som kompletterar utländska akademikers utbildning i syfte att underlätta etableringen på arbetsmarknaden. Regeringen har gett ett särskilt uppdrag till åtta universitet och högskolor att anordna sådana utbildningar. De anordnas framför allt för utländska lärare samt för läkare, sjuksköterskor och tandläkare med en högskoleutbildning från tredjeland.

Länsstyrelserna har ett uppdrag att samordna mottagandet av nyanlända, där den kommunala undervisningen i svenska för invandrare och yrkessvenska numera ingår.

Resultat

Riksrevisionens övergripande slutsats är att det nuvarande systemet som involverar ett antal myndigheter kan göras mer ändamålsenligt och effektivt. I det följande redovisas Riksrevisionens viktigaste iakttagelser.

Vägen till etablering på svensk arbetsmarknad är inte tillräckligt känd

Det finns behov av tidigare och tydligare information om de insatser som finns för akademiker med utländsk utbildning. Det finns också behov av att Högskoleverket och Socialstyrelsen fortsätter se över informationen både till de sökande och till de myndigheter som tidigt möter akademiker med utländsk utbildning i syfte att förkorta tiden fram till utlåtande, behörighetsbevis och legitimation.

Ett komplext system av statliga insatser

Akademiker med utländsk utbildning som vill etablera sig i Sverige möts av ett komplext system av statliga insatser och aktörer som finns i olika sektorer. I proposition 2008/09:175 Gränslös kunskap – högskolan i globaliseringens tid (bet. 2008/09:UbU19, rskr. 282) redovisades en mer effektiv ordning för att bedöma hälso- och sjukvårdsutbildningar från tredjeländ. Förändringar med anledning av propositionen har dock gett upphov till oklarheter i ansvarsfördelningen mellan Socialstyrelsen och Högskoleverket, något som myndigheterna emellertid inte särskilt har tagit upp med regeringen. Det har gjort att regeringen inte sett någon anledning att följa upp att utvecklingsarbetet fortlöper som förväntat. Resultatet är att den tänkta effektiviseringen av systemet inte har förverkligats fullt ut.

Lång tid i väntan på arbetsmarknadsetablering

Olika faktorer förklarar den tid det tar för akademiker att få sina utländska utbildningar bedömda som grund för utlåtande, behörighetsbevis eller legitimation. För t.ex. Socialstyrelsen förklaras tidsåtgången till största del av de tredjeländsutbildades genomförande av myndighetens kompletteringsprogram. Socialstyrelsen har som en konsekvens av Sveriges förändrade regler för arbetskraftsinvandring slutat att begära uppehålls- och arbetstillstånd av dem som är utbildade i tredjeländ och som ansöker om prövning. I det avseendet gör Socialstyrelsen en annan bedömning än Högskoleverket. Socialstyrelsens ändrade praxis har medfört en ökning av ansökningar från t.ex. läkare bosatta i tredjeländ.

Kortare totaltider ger ekonomiska vinster

Även små förkortningar av de sökandes arbetslöshetstider ger enligt Riksrevisionens granskning betydande ekonomiska vinster. Om de drygt 700 akademiker med utländsk utbildning som räkneexemplen är baserade på

skulle kunna etablera sig på arbetsmarknaden inom sitt yrke en månad tidigare så skulle den samhällsekonomiska vinsten, dvs. värdet av produktions-tillskottet, bli i storleksordningen 40 miljoner kronor.

Regeringen har inte säkerställt att anslagna medel motsvarar efterfrågan på kompletterande högskoleutbildningar

Under 2008–2010 har regeringen endast använt drygt 110 av 235 miljoner kronor för anordnandet av kompletterande högskoleutbildningar. Samtidigt anser hälften av de berörda lärosätena att ersättningen inte täcker kostnaderna för att bedriva den kompletterande utbildningen. Riksrevisionen har emellertid inget underlag för att bedöma om lärosätena får täckning för sina kostnader för de kompletterande högskoleutbildningarna.

Riksrevisionens rekommendationer

Riksrevisionen lämnar följande rekommendationer i rapporten.

Rekommendationer till regeringen

Mot bakgrund av granskningens resultat anser Riksrevisionen att regeringen bör ta ett större ansvar för att samordna och effektivisera systemet av insatser för att underlätta för personer med utländsk högskoleutbildning att etablera sig på arbetsmarknaden i Sverige. Konkret bör regeringen göra följande.

- Regeringen bör säkerställa en departementsövergripande samordning och uppföljning av befintliga insatser.
- Regeringen bör förtydliga vilka krav de myndigheter som bedömer utländska högskoleutbildningar bör ställa på uppehålls- och arbetstillstånd.
- Regeringen bör följa upp att det finns kompletterande högskoleutbildningar som är anpassade till såväl studenternas som arbetsmarknadens efterfrågan.
- Regeringen bör förtydliga och följa upp länsstyrelsernas ansvar för att samordna målgruppsanpassad undervisning i svenska i länets kommuner.

Rekommendationer till myndigheterna

Riksrevisionen anser att Högskoleverket, Socialstyrelsen och lärosäten som anordnar kompletterande högskoleutbildningar bör vidta en rad åtgärder för att påskynda genomströmningen i systemet.

- Högskoleverket, Socialstyrelsen och lärosäten som anordnar kompletterande högskoleutbildningar bör i samråd med andra berörda myndigheter förbättra informationen till akademiker med utländsk utbildning. Syftet bör vara att information samordnat, tydligt och tidigt ska nå akademiker med utländsk utbildning.

- Högskoleverket och Socialstyrelsen bör se över sina interna processer i syfte att korta handläggningstiderna.
- Högskoleverket bör förtydliga syftet med verkets utlåtanden och i samråd med företrädare för arbetsmarknaden anpassa dem efter arbetsmarknadens och de sökandes behov.

Regeringens skrivelse 2011/12:9

Med anledning av Riksrevisionens granskningsrapport har regeringen överlämnat skrivelse 2011/12:9 *Riksrevisionens rapport om statliga insatser för akademiker med utländsk utbildning* till riksdagen. Skrivelsen innehåller regeringens bedömningar med anledning av granskningsrapporten. Regeringen har i beredningen av sin skrivelse remitterat Riksrevisionens granskningsrapport till 19 remissinstanser, däribland Högskoleverket, Socialstyrelsen, berörda universitet och högskolor och sex länsstyrelser.

Regeringens bedömning av Riksrevisionens iakttagelser

Regeringen instämmer i Riksrevisionens iakttagelse att det nuvarande systemet som involverar ett antal myndigheter kan göras mer ändamålsenligt och effektivt. Integrationspolitikens genomförande förutsätter insatser inom många politikområden och av ett stort antal aktörer, vilket ställer höga krav på samsyn och samverkan. Behovet av samsyn och samverkan inom Regeringskansliet och mellan myndigheter ombesörjs bäst inom ramen för en samlad strategi. Det finns en arbetsgrupp inom Regeringskansliet med uppgift att ta fram en ny integrationspolitisk strategi. Frågor om insatser för akademiker med utländsk bakgrund kommer att uppmärksammas i arbetet med strategin.

Regeringen instämmer i Riksrevisionens uppfattning att det är otillfredsställande att myndigheter som har i uppdrag att bedöma utländska högskoleutbildningar gör olika bedömningar av om krav ska ställas på uppehålls- och arbetstillstånd för personer med liknande bakgrund som vill få sin utländska högskoleutbildning bedömd. Regeringen avser att se över frågan.

Regeringen instämmer delvis i Riksrevisionens påpekande om outnyttjade resurser och iakttagelsen att regeringen inte har säkerställt att anslagna medel motsvarar efterfrågan på kompletterande högskoleutbildningar. Regeringen vill dock understryka att det har varit svårt att beräkna antalet helårsstudenter eftersom utbildningarna inom hälso- och sjukvårdsområdet är relativt nystartade. Satsningen har visat sig kräva stora insatser av lärosätena, och det har funnits svårigheter för de medverkande lärosätena att nå upp till det maximala antalet registrerade studenter som framgår av regleringsbrevet.

Regeringen instämmer i att det inte är tillfredsställande att anslagna medel inte har använts fullt ut men vill betona att det är viktigt att medlen hanteras ändamålsenligt och att erfarenheter gjorda under satsningen på nuvarande yrkesgrupper (dvs. jurister, lärare, läkare, sjuksköterskor och

tandläkare) tas till vara. Regeringen har valt att inte utöka satsningen till fler yrkesgrupper innan befintliga kompletterande högskoleutbildningar fungerar väl. Den ersättning som ges till lärosäten som anordnar kompletterande högskoleutbildningar är högre än ersättningen till ordinarie utbildningar inom samma utbildningsområde. I juni 2011 beslutade regeringen om ett tillägg till återrapporteringskraven i regleringsbrevet för budgetåret 2011. Tillägget gäller anslag 2:53 Särskilda utgifter inom universitet och högskolor m.m. under utgiftsområde 16 Utbildning och universitetsforskning, och syftet är att få bättre kännedom om utfallet av utbildningen och de kostnader som de medverkande lärosätena har för kompletterande högskoleutbildningar, bl.a. i fråga om antagning, validering, undervisning, verksamhetsförlagd utbildning och uppföljning.

Riksrevisionens granskning visar att de lärosäten som anordnar kompletterande högskoleutbildningar anger att bristande kunskaper i svenska språket hos dem som ansöker och antas till utbildningarna är det största hindret för att studenterna ska kunna genomföra utbildningen med godkänt resultat inom utsatt tid. Regeringen ser svenskundervisning för invandrare (sfi) som ett viktigt verktyg för att rusta de berörda individerna för arbetsmarknaden. Regeringen har de senaste åren genomfört ett omfattande program för högre kvalitet och bättre likvärdighet i sfi. Regeringen beslutade i september 2011 att tillsätta en särskild utredare som ska undersöka hur valfrihet och individuell anpassning kan ökas inom sfi och föreslå hur ett system med sfi-peng kan utformas. Utredarens förslag ska vidare syfta till att utbildningen blir mer flexibel för att i högre grad kunna kombineras med bl.a. arbete, praktik och yrkesutbildning samt annan vuxenutbildning och högre utbildning. Utredaren ska också föreslå åtgärder för hur samverkan mellan huvudmän och andra instanser såsom Arbetsförmedlingen och länsstyrelser kan förbättras. Regeringen framhåller att enligt förordningen (2008:1101) om högskoleutbildning som kompletterar avslutad utländsk utbildning får omfattningen av utbildningen vara upp till 120 högskolepoäng för varje student. Detta ger lärosätena frihet att utforma utbildningen utifrån behov.

I regeringens skrivelse anges att samtliga sex länsstyrelser som har fått Riksrevisionens rapport på remiss välkomnar ett förtydligande kring länsstyrelsernas ansvar i att samordna målgruppsanpassad undervisning i svenska i länets kommuner. Flera länsstyrelser har dock understrukt att länsstyrelserna inte haft ett specifikt uppdrag att samordna målgruppsanpassad undervisning i svenska före ikraftträdandet av etableringsreformen den 1 december 2010. Regeringen överväger hur samordning av målgruppsanpassad undervisning bäst kan stärkas och vilken roll länsstyrelserna ska ha i detta sammanhang.

Regeringen instämmer i de rekommendationer Riksrevisionen har lämnat till myndigheterna. Det är av central betydelse att akademiker med utländsk utbildning så snart som möjligt efter ankomsten till Sverige får information om de möjligheter som finns att bäst tillvarata sin kompetens.

Remissvaren visar att myndigheterna arbetar med att förbättra informationen och se över sina interna handläggningsprocesser. Socialstyrelsen anför att den avser att snarast påbörja arbetet med att utfärda föreskrifter om krav för utfärdande av legitimation för personer med utbildning från länder utanför EU/EES/Schweiz.

Regeringen anser att det är av stor vikt att systemet är samordnat och tydligt för den enskilda personen och att ansvarfördelningen mellan myndigheterna är klarlagd. I syfte att få mer ändamålsenliga statliga insatser för akademiker med utländsk utbildning och för att systemet ska fungera effektivt, avser regeringen att ge Socialstyrelsen i uppdrag att i samverkan med berörda universitet och högskolor samt Högskoleverket vidareutveckla och precisera arbetsformen för bedömning av legitimation för hälso- och sjukvårdspersonal utbildad utanför EU/EES/Schweiz.

Riksrevisionen och flertalet remissinstanser har pekat på vikten av en långsiktig satsning och kontinuitet för kompletterande högskoleutbildningar, särskilt för att i ett tidigt skede kunna nå och informera målgruppen. Regeringen avser att fortsätta den långsiktiga satsningen på kompletterande högskoleutbildningar för nuvarande yrkesgrupper.

Regeringens åtgärder med anledning av Riksrevisionens iakttagelser

Regeringen kommer att överväga behovet av nya eller förändrade insatser för akademiker med utländsk utbildning i arbetet med den samlade strategi för integration som regeringen avser att presentera i samband med budgetpropositionen för 2013.

I syfte att skapa ett tydligare och mer samordnat system för integration av utländska akademiker med hälso- och sjukvårdsyren, avser regeringen att ge Socialstyrelsen i uppdrag att i samverkan med berörda universitet och högskolor samt Högskoleverket vidareutveckla och precisera arbetsformen för bedömning av legitimation för hälso- och sjukvårdspersonal utbildad utanför EU/EES/Schweiz. Vidare avser regeringen att se över frågan om de myndigheter som bedömer utländska högskoleutbildningar bör ställa krav på uppehålls- och arbetstillstånd.

Regeringen överväger hur samordning av målgruppsanpassad svenskundervisning bäst kan stärkas och vilken roll länsstyrelserna ska ha i detta sammanhang.

Slutligen avser regeringen att fortsätta den långsiktiga satsningen på kompletterande högskoleutbildningar för nuvarande yrkesgrupper.

Med dessa åtgärder anser regeringen att frågan är slutbehandlad.

Kompletterande uppgifter

Budgetpropositionen för 2012

Anslaget 2:70 Särskilda utgifter inom universitet och högskolor m.m. inom utgiftsområde 16 Utbildning och universitetsforskning behandlas i budgetpropositionen för 2012 (prop. 2011/12:1 utg.omr. 16 s. 246 f.). Regeringen

anför i budgetpropositionen att 51 miljoner kronor av medlen under detta anslag är avsett att fördelas till ett antal lärosäten för kompletterande utbildningar för personer med utländsk examen enligt förordningen (2008:1101) om högskoleutbildning som kompletterar avslutad utländsk utbildning. I dag pågår kompletterande utbildningar för lärare, jurister, läkare, tandläkare och sjuksköterskor. Det finns, framhåller regeringen, ett stort behov av sådan utbildning för exempelvis läkare. Medel under anslagsposten ska dessutom finansiera planering och, om möjligt, genomförande av ytterligare kompletterande utbildningar, t.ex. för personer med examen inom andra reglerade hälso- och sjukvårdsyrken, inom ramen för olika integrationsinsatser.

ESO-rapport om arbetsmarknadsintegration

I rapporten *Sysselsättning för invandrare – en ESO-rapport om arbetsmarknadsintegration* (Expertgruppen för studier i offentlig ekonomi 2011:5) framhålls vikten av en förenkling av systemet för validering av utbildning och yrkeserfarenhet för att invandrares kunskande och yrkeserfarenhet ska tas till vara på ett bättre sätt. I dag är det krångligt för många invandrare att få sin kompetens styrkt, och svårt för de ansvariga myndigheterna att systematiskt följa upp och förbättra sitt valideringsarbete. Humankapital är en nyckelfaktor på arbetsmarknaden, och en väl fungerande validering är det bästa sättet att göra det mesta möjliga av det humankapital de utrikes födda har med sig till Sverige, och därmed så fort som möjligt göra dem delaktiga i det svenska samhället.

Utskottets ställningstagande

Utskottet vill framhålla att Riksrevisionens granskning avser ett viktigt område. Åtgärder som bidrar till att kompetensen hos akademiker med utländsk utbildning bättre kan tas till vara är angelägna.

Som framgår av den aktuella granskningen innebär den tidsmässiga avgränsningen att den inte inbegriper åtgärder som har vidtagits med anledning av den nya lagen (2010:197) om etableringsinsatser för vissa nyanlända invandrare, som trädde i kraft den 1 december 2010.

Utskottet konstaterar att regeringen kommer att behandla frågan om insatser för akademiker med utländsk utbildning i arbetet med den samlade strategi för integration som regeringen avser att presentera i samband med budgetpropositionen för 2013. Som framgår av regeringens skrivelse avser regeringen att ge berörda myndigheter vissa uppdrag i syfte att skapa ett tydligare och mer samordnat system för integration av utländska akademiker. Regeringen avser vidare att se över frågan om de myndigheter som bedömer utländska högskoleutbildningar bör ställa krav på uppehålls- och arbetstillstånd. Vidare överväger regeringen hur samordning av målgruppsanpassad svenskundervisning bäst kan stärkas och vilken roll länsstyrel-

serna ska ha i detta sammanhang. Regeringen avser att fortsätta den långsiktiga satsningen på kompletterande högskoleutbildningar för nuvarande yrkesgrupper.

Regeringen kommer alltså att framdeles vidta åtgärder med anledning av granskningen. Utskottet kan konstatera att regeringen i Årsredovisningen för staten, som överlämnas till riksdagen senast den 15 april varje år, ska lämna en samlad redovisning av vilka åtgärder regeringen vidtagit med anledning av Riksrevisionens iakttagelser (10 kap. 6 § budgetlagen [2011:203]). Regeringen anför i Årsredovisningen för staten 2010 att den i årsredovisningen för staten också kommer att lämna en uppföljning och redovisning av åtgärder som vidtagits efter det att de särskilda skrivelserna med anledning av Riksrevisionens granskningsrapporter beslutats (skr. 2010/11:101 s. 257). Som framgått anger regeringen vidare i den nu aktuella skrivelsen att den avser att i samband med budgetpropositionen för 2013 presentera en samlad strategi för integrationspolitiken.

Utskottet kan således konstatera att det finns olika tillfällen för regeringen att återkomma till riksdagen och redovisa vidtagna åtgärder och slutliga ställningstaganden i de frågor som aktualiseras med anledning av Riksrevisionens iakttagelser.

Utskottet föreslår att riksdagen lägger skrivelsen till handlingarna.

Särskilt yttrande

Skrivelse 2011/12:9 (SD)

Richard Jomshof (SD) anför:

Sverigedemokraterna delar utskottets åsikt att Riksrevisionens granskning avser ett viktigt område och att det är angeläget att ta till vara kompetensen hos akademiker med utländsk bakgrund bättre än vad som i dag är fallet.

Sverigedemokraterna är självklart positiva till att systemen för att anpassa utländsk kvalificerad arbetskraft till svensk arbetsmarknad är så effektiva som möjligt och att de fungerar ändamålsenligt. Det bör finnas kompletterande utbildningar för utländska studenter som har utländska kvalificerade utbildningar vilka det finns ett nationellt behov av. Dessa utbildningar bör drivas så effektivt och optimalt som möjligt. Även utbildningen i det svenska språket bör bedrivas effektivt och med hög studietakt för de studenter från utlandet som bär på en kvalificerad utbildning.

Sverigedemokraterna instämmer i att det är resursslöseri och att det tar onödigt lång tid innan utländska utbildningar blir bedömda. Det ligger i Sveriges intresse att dessa bedömningar görs snabbt och effektivt. Vidare bör de myndigheter som bedömer utländska utbildningar ställa likartade och rättssäkra krav på uppehålls- och arbetstillstånd. Det är klokt av regeringen att inte utöka antalet kompletterande utbildningar innan befintliga utbildningar fungerar väl. Detta är speciellt viktigt då regeringen i sin skrivelse tillstår att den inte har en tillfredsställande uppfattning om arbetsmarknadsbehovet.

Sverigedemokraterna vill i sammanhanget dock betona att det är betydligt viktigare att satsa på utbildning av vår egen befolkning och på att förbättra matchningen av densamma innan vi satsar på kompletterande utbildningar för utländska medborgare och utländsk arbetskraft. Att ge våra ungdomar fullgod och samhällsnyttig utbildning är av yttersta vikt, inte minst för att undvika att dessa ungdomar hamnar i destruktiv arbetslöshet och många gånger permanent utanförskap. Även rent ekonomiskt är det uppenbart att effekten av ökad sysselsättning genom utbildning för dem som redan befinner sig inom landets gränser är mycket större än av att importera arbetskraft utifrån.

BILAGA

Förteckning över behandlade förslag

Skrivelsen

Regeringens skrivelse 2011/12:9 Riksrevisionens rapport om statliga insatser för akademiker med utländsk utbildning.